SPORT • EDUCAȚIE • RĂSPUNDERE

UN OM ÎI ÎNVAȚĂ PE COPII SĂ MUNCEASCĂ, SĂ DEVINĂ OAMENI

• 2500 de ore pentru construirea unui navomodel • „În atelierul de construcții navo, copilul meu a făcut primii pași spre... cibernetică“

Elegantul pachebot face o voltă largă, ușor aplecat spre babord și se apropie legănîndu-se de chei. Pe pontonul ancorat la mal îl așteaptă... constructorul, un om în vîrstă, scund de statură, cu privirile filtrate prin lentilele ochelarilor. Un om în vîrstă și cîțiva copii captivați de evoluțiile vasului, de seiajul lăsat pe oglinda apei. Se înțelege, nu sîntem într-un port adevărat, la malul vreunui... ocean. Pachebotul este un navomodel în prima sa probă la apă, pe lacul Băneasa, la Centrul de modelism al municipiului București, iar constructorul — **Neagu Bardaș**, maestru al sportului la navomodele. Despre acest om, despre pasiunea lui scriem aceste rînduri.

Ridică aparatul de pe apă în brațe, ca pe un copil. **„Haideți băieți, la atelier !“** — și o pornește agale, cu cei cîțiva prichindei după el. Îl regăsim în fața mesei de lucru pe care a fost instalat **„Hamburg“**, pachebotul. Suprastructura navei a fost demontată și constructorul meșterește ceva în cala ei, cu migală, cu mișcări precise, în vreme ce copiii îl urmăresc uimiți. Alături are o fotografie a vasului adevărat, care a făcut cîndva curse de pasageri peste ocean, în America. **„Așa va trebui să arate nava noastră, vedeți, să se asemene cu „mama“ ei, originalul, ca două picături de apă“**. Copiii o și văd, parcă, în larg. Dar pînă atunci...

Neagu Bardaș construiește navomodele de aproape 20 de ani. Lucra pe atunci la o bază nautică pe malul lacului Băneasa, în calitate de constructor de caiace. Într-o zi au venit la bază cîțiva tineri și au lansat pe apă **„o minunăție de vas cu pînze“**, un navomodel care l-a încîntat pe constructorul de caiace. **„Ia să construiesc și eu un minivas — mi-am zis — și am realizat o șalupă de agrement, „Miorița“, cu care în 1963 am cîștigat primul loc în campionatul republican de navomodele“**. Acela a fost începutul. **Bardaș** și-a consacrat, în continuare, timpul liber acestui sport, **„un sport frumos, în care înveți dacă te ții de el, cît într-o școală de construcții nautice“** — ne mărturisește el. Argumente în sprijinul celor afirmate: **„Am construit de-a lungul anilor un vas cu pînze, o caravelă, urmată de o balenieră, apoi cargoul românesc „Galați“, un pescador, o navă militară de coastă și multe altele“**. Unele din aceste construcții au cîștigat trofee în concursuri interne și internaționale, titluri de campioane, i-au adus satisfacții deosebite constructorului. **„Dacă-i vorba de satisfacții, poate că cea mai mare este aceea că mulți copii văzînd navele pe apă vin apoi cu mine în atelier să construiască și ei. Așa s-a întîmplat cu fiul meu, Gheorghe Bardaș, care a învățat aici să muncească cu răbdare și precizie și a ajuns cibernetician la un centru de calcul, așa încerc să fac cu nepoțelul meu, și cu alți copii. Eu sînt pensionar acum, am timp și sînt bucuros că pot să mi-l petrec cu folos. Construiesc eu, construiesc și alții după mine. Pînă la primăvară cred că noul vas va fi gata“.**

Pachebotul „Hamburg“ îi va cere pasionatului navomodelist în jur de 2500 ore de muncă. 2500 de ore pentru calcule, realizări de piese, montaje, finisări... pînă cînd nava va fi gata să ia în provă valurile. În această vreme, în jurul lui **Neagu Bardaș** vor veni alți și alți copii pentru a deprinde acest sport tehnico-aplicativ. Și de la constructorul de modele la specialistul în construcții adevărate nu-i decît un pas. Într-un mic atelier, un pensionar, un „profesor“ anonim îi învață pe copii să muncească, să facă pași spre împliniri în viață. Exemplară preocupare...

Viorel TONCEANU

„O PROMOȚIE DE... AUR !“

Revedere după un sfert de veac.... Promoția 1955 a I.E.F.S. a revenit în sălile și amfiteatrele din vecinătatea Stadionului Republicii pentru a evoca anii plini de entuziasm ai studenției și a face un prim bilanț al muncii desfășurate. „A fost o promoție de aur“, *afirmă dascălii actualilor... dascăli de sport și antrenori. Și motivează :* „În rîndul tinerilor care au format această promoție s-au impus ca oameni de nădejde, foarte mulți descoperitori de talente din rîndul copiilor și modelatori de mari performeri“.

O simplă trecere în revistă a promoției confirmă aceste aprecieri. În învățămîntul liceal sau cel superior, cadre didactice de o mare profesionalitate (Alexandru Forțu, Vladimir Simionescu, Mircea Lovin, Alexandru Merică, Victor Albu, Anton Bălan, Teodor Paladescu, Aurora Bran-Alexandrescu, Ludovic Navodarschi etc) *au contribuit la orientarea unor copii și tineri spre drumul spinos al activității de performanță. Alte cadre didactice ale acestei promoții au urmărit îndeplinirea aceluiași obiectiv, dar din posturi diferite, direct în școală sau facultate, în cluburi, în calitate de antrenori* (Mihai Nedef și Vasile Geleriu — *baschet*, Mircea Dumitrescu — *volei*, Roger Cernat — *popice*, Eugen Trofin — *handbal*, Traian Nedeșan — *sporturi nautice*, Robert Cosmoc — *fotbal*, Andy Ardeleanu — *tenis de masă*) *sau de activiști ai unor federații* (Nicolae Nedef — *handbal*, Silviu Magda — *gimnastică*, Cr. Petroșeneanu — *box ș.a.*). *Nu puțini au fost cei care s-au dedicat muncii de cercetare științifică* (Cornel Răduț, Antoaneta Totescu, Alexandrina Focșeneanu), *aducîndu-și contribuția la ancorarea permanentă a mișcării noastre sportive la toate descoperirile din aria marii performanțe, facilitînd prin lucrările lor drumul spre măiestrie, spre înalte împliniri ale multor sportivi, componenți ai loturilor naționale și olimpice.*

Semnal!

Acest popas în timp, după un sfert de veac, plin de emoții și oricum, de reverie, a avut în același timp darul de a reîmprospăta ambițiile și energiile foștilor absolvenți : pentru că, în unanimitate, ei s-au arătat hotărîți să traducă pe mai departe în viață sarcinile trasate de partid mișcării sportive, să servească și mai departe școala românească, să-și aducă aportul la noi reușite în domeniul marii performanțe, să se afle și mai aproape de acei tineri care năzuiesc să urce în sport piscurile cele mai semețe. Capacitatea lor profesională recunoscută, experiența îndelungată și rodnică și, mai presus de orice, marea lor dăruire pentru sport, iată atributele definitorii care le îngăduie să nădăjduiască în reușita deplină !

T. ST.

SĂ NU-I UITĂM...

O fotografie datînd de aproape un deceniu ni-i înfățișează pe doi dintre rugbyștii noștri care au evoluat atît de strălucit în Irlanda și Anglia, **Adrian Lungu** și **Gheorghe Vărzaru...**

Autorul fotografiei este chiar cel care le-a călăuzit primii pași în sportul cu balonul oval, un antrenor cvasianonim **Petre Lungu.**

Maistru la secția 102 îngrășăminte a Combinatului de industrie chimică din Năvodari, Petre Lungu și-a format, pe lîngă asociația sportivă Chimia, un mic centru de modelare a viitorilor rugbyști, un „atelier“ cu aproape 30 de copii și juniori. **„Lungu și Vărzaru au fost printre cei mai zeloși, ambiția lor de a descifra cît mai repede alfabetul sportului cu balonul oval era fără margini. I-am dat întotdeauna ca exemple de sîrguință. N-am greșit...“.**

Maistrul Petre Lungu, care păstrează cu multă grijă această fotografie, o privește cu ușoară nostalgie : **„I-am crescut ca pe propriii mei copii, cu respect pentru muncă, pentru adevăr, cu**

dragoste pentru tot ce se făurește atît de minunat în această țară. Nu o dată le spuneam : „Măi, copii, ca mîine veți călători și voi peste mări și țări, veți ajunge să reprezentați România. Să o faceți cu cinste, ca adevărați români !“ Ce bucurie mai mare poate fi, ce satisfacție mai deplină poate avea un antrenor, decît cînd constată că sfaturile, îndemnurile lui au prins viață !...

Așadar, un maistru **din Năvodari, un pasionat după rugby a fost PRIMUL MODELATOR a două mari talente, Lungu și Vărzaru, acum jucători la Steaua și, respectiv, la Farul Constanța. Cine își mai aminteste ?**

Cine își mai amintește, de asemenea, că un alt talentat sportiv, boxerul **Cristian Gheorghișor**, s-a format inițial în „atelierul“ antrenorilor slătineni **Petru Lata** și **Ion Vornicescu**, de la Clubul sportiv școlar din localitate ?

Și mai sînt multe cazuri de oameni buni, de antrenori care au rămas în anonimat. Din respect pentru adevăr și pentru munca celor ce au realizat greul, începutul modelării unor viitori mari sportivi, este firesc, este corect să ne amintim, oferind artizanilor de ieri măcar o simbolică satisfacție...

T. BRĂDEȚEANU

ARBITRUL NU TREBUIE SĂ FIE DOAR JUDECĂTOR...

La o recentă reuniune a arbitrilor desemnați să conducă meciurile turneului final al campionatului masculin de volei, unul dintre purtătorii ecusonului internațional, **Ion Covaci**, referindu-se la datoriile cavalerilor fluierului, în contextul reafirmării reprezentativei noastre masculine în arena internațională, atrăgea atenția că există puțină preocupare pentru formarea unor arbitri tineri, cu calități deosebite. **„În fond, cu ce contribuim noi, arbitrii, la creșterea valorică a acestui sport ? E drept, ne sacrificăm timpul liber de la sfîrșitul săptămînii, lăsăm familiile și ne deplasăm în țară la meciuri, ne străduim să fim cît mai drepți în judecarea fazelor, dar nu ne gîndim și la ce va fi după noi, la cei ce ar trebui să preia ștafeta“**... Desigur, observația se mărginea la un aspect important în asigurarea „schimbului de mîine“ și în rîndul acestui detașament indispensabil sportului. Dar ea ne-a trimis cu gîndul la alte aspecte, mult mai importante, ce țin de rolul arbitrului în propășirea ramurii sportive în cadrul căreia activează.

Întîmplarea face ca în volei să existe un larg corp de cavaleri ai fluierului, mai vîrstnici sau mai tineri, cu deosebită vocație, buni cunoscători ai jocului și corecți vizavi de echipele în dispută, într-un cuvînt foarte buni judecători, apreciați ca atare și pe plan internațional. Și, totuși, urmărind competițiile sezonului de toamnă, am dedus că arbitrii noștri **buni judecători** uită adesea de unele îndatoriri la fel de importante — poate chiar mai importante — care le revin, cele privind multe alte aspecte de ordin etic. Unii înțeleg, de pildă, că a folosi aceeași balanță în judecarea execuțiilor este suficient pentru a dovedi imparțialitate, corectitudine. Dar au fost destule situațiile cînd echipe mai slab pregătite tehnic au fost ajutate, prin maniera foarte largă de arbitraj, să reducă un handicap însemnat. În felul acesta era sancționată munca serioasă, truda unor sportivi și a antrenorilor lor de a pune la punct elementele tehnice, execuțiile diverselor procedee la nivelul exigențelor pe plan internațional. Dar aici nu este vorba numai de respectul față de **calitatea muncii**, ci și de eventuale prejudicii aduse voleiului nostru în competiții internaționale, unde voleibaliștii sau voleibalistele echipelor românești nu se mai pot bucura de arbitraj larg. În unele țări din fruntea ierarhiilor, în campionatele interne, exigența arbitrilor este, dimpotrivă, mult mai mare, tocmai pentru a determina o preocupare sporită pentru însușirea corectă de către sportivi a tehnicii de joc. Iată, deci, de ce trebuie ca arbitrii noștri să se gîndească mai profund la această datorie a lor de a sprijini cu adevărat creșterea valorică a voleiului...

Nu de puține ori — ba, am putea spune, la aproape fiecare meci — voleibalistele și voleibaliștii noștri se străduiesc să influențeze deciziile unor arbitri mai „slabi de înger“, sau protestează vehement la fazele mai rapide și mai confuze, creînd o stare de spirit aprinsă și în tribune O eventuală listă a recalcitranților ar fi lungă, dar mai trist este faptul să o serie de sportivi disciplinați în general încep să ia, exemplu de la cei certați cu buna cuviință. Arbitrul este însă dator să sancționeze cu toată asprimea asfel de ieșiri, chiar dacă este vorba de Stoian, Sterea, Arbuzov, Șiulea etc. Alteori sînt îngăduite încălcări ale regulilor disciplinare nu numai în teren, ci și pe banca antrenorilor și rezervelor. În acest sens, ne este mai ușor să-i numim pe antrenorii cu o ținută decentă: N. Humă, A Drăgan, I. Binda, W. Schreiber, I. Șoacă, Al. Stanciu.

Iată de ce în cadrul preocupărilor arbitrilor noștri, ale Colegiului central, ar trebui să stea mai la loc de frunte grija pentru latura etică, sub toate aspectele, pentru că arbitrul nu-și îndeplinește menirea sa decît considerîndu-se deopotrivă judecător și educator, pion important, prin urmare, în ridicarea nivelului calitativ al sportului, promotor al muncii exigente, competente.

Aurelian BREBEANU

„VINE OMUL LA FOTBAL, LA DISTRACȚIE“

Într-o pauză dintre două gale ale campionatului de tenis de masă disputat la Arad, am dat o fugă pînă la Lipova, unde era programat meciul de fotbal de Divizia „C“ dintre Șoimii din localitate și C.F.R. Caransebeș. Auzisem multe grozăvii despre asemenea partide de „C“ : gazde care... nu iartă nimic, tribune infernale, arbitri duși la gară cu mașina Miliției și cîte și mai cîte.

Hai să vedem „pe viu“ o asemenea grozăvie — mi-am zis — mai ales că n-am citit vreodată o cronică de fotbal de la Lipova. Am intrat pe stadion ca un spectator oarecare și m-am alăturat celor aproape 1000 de oameni de toate vîrstele prezenți în tribune. Era frig, ploua și terenul era, mai ales pe centru, foarte moale. Așezat într-un cap de tribună n-am văzut mica fanfară care avea să-i primească pe fotbaliști în sunetele unui marș sportiv, ca la marile meciuri și nici pe vajnicii „dubași“ care aveau să însuflețească tot timpul tribunele, mai ales cînd le era greu „șoimilor“, de te credeai pe... Wembley.

Meciul, în pofida terenului greu, al „mizei“, a fost frumos, viu disputat pe întreaga durată, golurile meritau — TOATE patru — rubrica T.V., iar arbitrul nu a făcut deosebire între „gazde“ și „oaspeți“. Mărturisesc că nu am auzit nici măcar o huiduială, nici un cuvînt la adresa celor din teren, indiferent de cursul jocului, chit că vreo doi-trei spectatori din preajmă trăgeau în răstimpuri din „uiaga“ ținută în buzunarul de la piept...

— Așa e mereu la dumneavoastră ? am întrebat pe vecinul de tribună la sfîrșitul meciului. Cu fanfară, cu veselie?...

— D-apăi cum ? mi-a răspuns. Că doar vine omul la fotbal, la distracție ! Păcat că nu jucăm mereu acasă... Dar nu-i bai, că merem și după ei...

— Și cînd pierdeți ?..

— Dacă n-am și pierde am mere la mondial...

Am aflat că oameni de bine, ca ing. Nicolae Voștinaru, directorul I.A.S., dr. Mircea Nicoli, președintele asociației „Șoimii“ Lipova, prof. Ioan Ardeleanu, șeful secției de fotbal și alții, în frunte cu Gheorghe Cociuban, secretarul Comitetului orășenesc de partid, primarul orașului Lipova, și-au propus să ofere concetățenilor un mijloc de destindere, de distracție, prin această echipă înființată și îngrijită de ei.

Să recunoaștem că au reușit.

Mircea COSTEA

La Tulcea, pe un bac plutitor, într-o sîmbătă după-amiază

TINERII CARE AU ÎNVĂȚAT SĂ-ȘI DRĂMUIASCĂ TIMPUL...

La televizorul așezat pe o bibliotecă scundă se transmite obișnuita emisiune sportivă de sîmbăta. Pe scaune, în lungul celor două mese, pe care o mînă de gospodină a așezat cîteva vaze cu crizanteme, zece-cincisprezece tineri, băieți și fete, urmăresc fazele unei întîlniri de volei. Prin micile ferestre deschise pătrunde aer proaspăt, cu miresme specifice întinderilor de ape. Doar tavanul jos și legănările ușoare ale întregii încăperi ne spun că ne aflăm nu în sala cu atmosferă tihnită a unei biblioteci, ci pe un bac plutitor : vasul C.J.E.F.S. Tulcea, aflat în dotarea clubului sportiv „Danubiu“ și ancorat la chei, în apropierea Sălii sporturilor.

Este sîmbătă după-amiază, timp liber, pentru sportivii clubului. Cum își petrec ei acest timp ? Privim cele zece-cincisprezece chipuri, cărora aerul tare al Deltei, confruntarea cu vîntul și ploaia în ceasurile de antrenamente pe pistele de apă le-a imprimat o anume frumusețe, le urmărim privirile pline de lumină, captate de ecranul televizorului și ne încearcă un sentiment de admirație. Poate că alți tineri ca ei bat străzile orașului la această oră, își irosesc timpul în preocupări fără rost, dacă nu chiar dăunătoare. Ce-i ține pe aceștia aici ? Ne răspunde un flăcău înalt, blond, cu brațe în care se ghicește o forță deosebită. *„Așa ne-am învățat, așa ne-au deprins tovarășii antrenori Igor Lipalit și Eugenia Bondar : să folosim fiecare clipă cu chibzuință. Știți, dacă vrei să faci ceva în sport, ca și în viață, trebuie să-ți drămuiești vremea“.* Am reprodus vorbele lui *Petre Danilov*, fiu de pescar din Periprava, elev la școala profesională metalurgică, sportiv în clubul „Danubiu“ și component al lotului național de juniori la canotaj. *„Să folosim fiecare clipă cu chibzuință“*. Ce program ai azi, Danilov ? *„După emisiunea de sport, o să fac un șah cu colegul meu Vasim, care lucrează în schimbul III la Combinat, la ora 7 merg la masă, apoi am de făcut niște schițe la proiectul de lucrare pe care îl pregătesc la școală după care o să citesc pînă la culcare“*. Ce citești, Danilov ? *„Țara blănurilor, o carte minunată...“* Răspunsuri asemănătoare primim de la *Ioana Linte*, de la *Vasile Stancu*, de la *Daria Efim* — fata înălțuță, cu ochi albaștri, venită din Slava Cercheză la Tulcea să învețe meseria de sudoriță și să facă canotaj. *„Cînd nu avem antrenamente, ne petrecem timpul liber aici* — spune fata. *Ne uităm la televizor, citim un ziar, o carte. E plăcut, nu se fumează la noi, și-apoi, aici tovarășii antrenori ne povestesc pe îndelete din viața lor, despre sportul nostru ; vorbim despre munca noastră și învățăm unii de la alții“*. Privim cele zece-cincisprezece chipuri și ne gîndim la numeroșii campioni pe care i-a dat țării Tulcea, la succesele clubului „Danubiu“, al antrenorilor lui. Și credem că alături de marile performanțe realizate se cuvine să fie pusă și educația, făcută acestor tineri, și acest club plutitor în care ei își petrec o parte din timp, „cu chibzuință“, cum spunea Danilov, adăugînd la puterea mușchilor lumina culturii. Așa cresc adevărații campioni, dar și oamenii adevărați.

V. T. MUREȘ